ב"ה.

גליונות לעיון בפרשת השבוע

ערוכים בידי נחמה ליבוביץ טנה ראטונה

ע"י ע"י מוסד תורה והסכלה למבוגרים ולנוער
הסתדרות נטי מזרחי באמריקה

פרשת שמיני (חש"ב)

פרק י"א

א. טעם איסור מאכלות מסוימים.

מורה נבוכים מאמר ג. פרק מ"ח:

כל מה שאסרתו התורה עלינו מן המאכלים מזונם מגונה, ואין בכל מה שנאסר ואסר עלינו מה שיספק שאין היזק בו, רק החזיר והחלב. ואין הענין כן, כי החזיר יותר לח ממה שצריך ורב הפסלת והמותרות ורב מה שמאסתו התורה לרבב לכלוכו ומזונו בדברים הנמאסים. וכבר ידעת הקפדת התורה על ראיית הלכלוכים ואפילו בטדות ובמחנה, כל שכן בתוך המדינה - ואלו היתה מותרת אכילת החזיר היו הטווקים עם הבתים יותר מלוכלכים מבית הכסא... כבר ידעת אמרם"פי החזיר הצואה עוברת"... והטוב שבבשר הוא מה שהותר לנו לאכלו וזה מה שלא יסופק בו רופא...

רמב"ן ע"א פסוק י"א ד"ה ואת נבלתם תשקצו החל מן "והשימן הגדול בעופות" עד"אכזריות בלב", ועוד הלאה "והנה טעם אסור בעופות"עד "בדרך הרפואות".

אברבנאל כתב כנגדו: וחלילה לי מלהאמין כן, לפי שאם כן היה ספר תורת ה' במדרגת ספר קטן מספרי הרפואה הקצרים בדבריהם וטעמיהם, ואין זה דרך תורת ה'. ועומק כוונתיה. וגם שעינינו הרואות, האומות האוכלים בשר החזיר השקץ והעכבר ושאר העופות והדגים הטמאים חיים כולם היום, חזקים כראי מוצק ואין עיף ואין כושל בהם. גם כי יש ברירות אחרות שחיזקם מפורסם כאפעה נחש שרף ועקרב ולא נזכרו כאן בכלל האסורות. וגם יש מהעשבים והצמחים מזיקים מאד וממיתים באכילתם ממה שזכרו חכמי הרפואה ולא אסרה התורה אכילתם, וכל זה מה שיורה, שלא כוונה התורה האלוקית לרפואות הגופות ולבקש בריאותם אלא לבקש בריאות הנפש ולכן אסרה מאכלים, לפי שהיו מתעבים ומשקצים הנפש הטהורה המשכלת ומולידים במזג הנפשי אטימות וקלקול התאוות באדם רע מזג, אשר ממנו תתהוה רוח הטומאה המטמאה הדעות והמעשים ומגרשת רוח הטהרה והקדושה שעליה בקש דוד /תהלים נ"ב/ "ורוח קדשך אל תקח ממני" ואמר "לב טהור בראלי אלקים" וכו. ולזה אמר יתברך "אל תשקצו את נפשותיכם בכל השרץ" וכו. ולא קראם הכתוב מזיקים ולא מחליאים, כי אם טמאים ותועבה להורות כי טעם אסורם מפאת הנפש, לא מפאת הגוף ובריאותו... גם כי היו אז המאכלים האסורים מתיחסים לעובדי ע"ז וגם היום בארץ הודו אסור לאכול מן הבקר והצאן - כמו שזכר מרב המורה - ובארצות אחרות אוכלים מאכלות אסורות מפני עבודת אלהיהם ולכן נקראו המאכלים האלה תועבה כמו שנקראת הע"ז תועבה.

שד"ל: אסורי אכילה להבדיל בין העמים וגם לרומם את הנפש שאכילת הדברים המאוסים מביאה פחיתות נפש, ואין הטעם לטמירת הבריאות...

1. מה הם טעמי אסור מאכלות ידועים לפי החכמים הנ"ל?
2. היש להביא סמך לטעמו הראשון של שד"ל מן הכתובים - ויקרא ב,פס,כ"ד פ"ח?
3. לאיזה מן הטעמים הנ"ל מסיעים דברי הכתוב בפרקנו מ"ג אל תשקצו? ע. ואב"ע לפסוק זה.

פסוק ג.

ב. / מה פרוש המלים מפרסת פרסה לפי רש"י ורשב"ם?
למי משניהם מסיעים הכתובים: שמות י. כ"ו "תשאר פרסה", תהלים כ"ט ל"ב "מקרן מפריס"?
הרמב"ן תרגם את פסוקנו: וואס אונטער פירפיסיגען טהירען געטיילטע קלויען האט וואפען נעמליך די קלויען גאנץ דורכשפאלטען זיגד. אח"כ חזר בו ותרגם: וואס האפנאגעל אונד געשפאלטענע קלויען האט, זא דאס צווישן הופנאגעל דארוש וידערדען. כמי משני המפרשים הנ"ל תרגם את תרגומיו?

ג. פסוק ט. ראב"ע "ואם רדפנו..." מה פרוש המלה "העתקה" שבדבריו?

ד. מה קשה לרש"י בפסוקים: 1. י"א ד"ה ושקץ יהיו: 2. י"ג ד"ה לא יאכלו?

ה. מס. כ"ו רש"י ד"ה מפרסת פרסה ושסע אינה שוסעת עד "היא מחוברת"
דברי רש"י אלה נראים בסותרים את אחד הפסוקים בפרקנו. מצא את הפסוק ונסה ליישב את הסתירה!